

ŽENA I VRAG

Kad se je u društvu isprašila politika, te se mišljenja već toliko zbrkala, da naposljetku nitko više nije znao pravo, koje je mišljenje maločas prije branio, a koje pobijao, i svi se već pribojavali, da ne bi zapali u nekonsekvenciju te uzeli braniti ono, što su prije časka pobijali, upleo se domaćin, pa na spretan način odvratio razgovor s toga razbojišta i još ga spretnije svrnuo na ženske.

Svima odlanulo, i da se razgovor ne bi opet navratio na onu nemilu politiku, svi se požurili, da se upletu, da pokažu svoj interes, da sve druge zaokupe tom novom temom.

Stari kapetan Tasko, koji je bio zadrijemao, čim se je zapodjeo razgovor o politici, i samo se nekoliko puta trzao kao iza sna, kad bi društvo zahalabučilo, sada se sasvim probudio.

– Gospodo, – reći će on, pošto se je ogledao po društvu. – Ženske? Pametna stvar za razgovor, glupa za život.

Gospodin kapelan, koji je u političkom razgovoru vodio glavnu riječ, ozlovoljio se, što mu presjekoše govor, te će da priklopi:

– Ženska je glupa i za razgovor i za život.

Ali domaćin mu utekao u riječ:

– Mani se, mali moj krasni, časni, masni! Tasko i ja jedini smo starci ovdje. Pa kad mi ne grdimo ženske, šta ćete da ih kudite vi mladi? Tko bi vam i vjerovao?

– A tko bi vama starcima vjerovao, kad ih hvalite? – uzvratio mladić pristav, suh čovuljak upalih prsiju, izbuđenih očiju i zadovoljno se osmjehnuo.

Nekoliko se pogleda uprlo u njega, ali mu nitko nije odgovorio.

Domaćin mu pogledao tanke noge, pa se i on osmjehnuo te mu odvratio:

– Tvoja je primjedba, dragi sinko, na slabim nogama.

Noge gospodina pristava bile su glasovite u gradu i prozване šibicama, ali domaćinov je jezik bio još glasovitiji, a jezik kapetana Taska najglasovitiji u svem kraju. Gospodin se pristav učinio dakle nevješt i samo se na silu nasmijao, tobože znalački i podrugljivo.

– Šta je glupost? – reći će kapetan Tasko. – Ja sam za života naišao na mnogo glupih muškaraca, a na malo glupih žena. Ženska zna onoliko, koliko njoj treba. To nije glupost, to je mala potreba. Takvu ju je Bog stvorio.

– Ili vrag, – priklopi kapelan.

– Ne znam, prijatelju, – odgovori Tasko, – ali valjda neće biti. Dosta sam hodao po vražjim tragovima, a tu mu krivicu nisam opazio.

– Takva je barem, kao da ju je vrag stvorio, – opet će kapelan, koji je tek nedavno došao u grad, te još morališe u društvu. – Stvorio je dabogme i nju Bog, žalibože.

– Eto vidiš, sinko, – reći će domaćin, – da si se zabunio. Istina je, da je i nju stvorio Bog. A stvorio ju je kasnije nego muškarca, bio je dakle vještiji već. Zato mu je to djelo i mnogo ljepše.

– Ali slabije. Materijal mu već nije valjao. Bolji se je materijal bio već potrošio. Ili, je zaista vrag smetao u poslu, – brani se kapelan.

– Nije, brate, nije, – opet će kapetan Tasko, – jer da je žena vraško djelo, bila bi drugačija. Prije svega, ne bi bila ovoliko istinita.

– Istinita? – začudili se svi redom.

– Jest, istinita. Žena je najistinitiji stvor božji. Ona laže uvijek, zato po njenim riječima razbiraš uvijek, šta je istina. A muškarac čas laže, čas ne laže, pa mu nikad ne razbiraš, šta je istina, a šta je laž.

– Nemojte zamjeriti, gospodine, – reći će kapelan, ali ni vama se ne razbira, da li se šalite ili ne šalite.

– Ne šalim se, – odgovori kapetan Tasko. – Da je vrag stvorio ženu, zacijelo bi ju stvorio spretniju, domišljatiju, dovitljiviju. A mi eto vidimo, da žena ne zna ni najvažniji posao, ne zna lagati, da joj bude na korist.

– Vi ste prvi, koji to tvrdite, – prigovorit će pristav.

– Ali vi mi ipak vjerujete. Nego znate, gospodo, šta ću ja vama reći još. Molim samo, da se ne raspadnete od čuda, jer to je tako jasna stvar, da ćete joj se zacijelo začuditi. Ja vama velim: ne samo da ženu nije stvorio vrag, nego baš naprotiv, žena je stvorila vraga.

– Kojega dana u sedmici? – nasmijao se kapelan.

– Oprostite, što se u vaš posao pletem, – nasmijao se i kapetan Tasko. – Odmah ću vam kazati sve. Je li vas, gospodo, volja, da me poslušate?

Kad mu svi odobriše, poklonio se kapetan Tasko i uzeo da priča:

– Kojega je to dana u sedmici bilo, ne znam baš, ali kako je bilo, to dobro znam. Od prvoga dana, kad je Bog stvorio ženu, otpočela mu se muka s njom. Zato je Bog i odredio čovjeku: »muči se, čovječe, s njom, kad sam se i ja toliko namučio, da sam ipak nešto stvorio od nje.« Čim ju je Bog stvorio i tek ona prohodala nekoliko koračaja, odmah se uputila pred lice božje.

– Šta ćeš? – pita ju Bog.

– Došla sam, – odgovara žena. – da te zapitam, Gospo-
de Stvoritelju moj, zašto si ti mene stvorio na ovaj svijet.

Nasmijao se Bog toj prvoj, ženskoj radoznalosti i odgovorio dobrostivo:

– Stvorio sam te zato, da budeš drugarica čovjeku i da mu zaslađuješ život.

Zahvalila žena Bogu za dobrostive riječi i otišla, ali nije potrajalo dugo, evo nje opet Bogu pred lice.

– Šta ćeš opet? – pita ju Bog.

– Gospode Bože, – govori mu žena, – ti si maločas rekao, da si me stvorio zato, da budem drugarica čovjeku i da mu zaslađujem život.

– Jesam, – potvrdio Bog.

– A tko će njemu ogorčavati život? – pita žena.

– Pa ogorčavaj mu ti! – ozlovoljio se Bog.

Otišla žena, ali evo nje za čas opet:

– Gospode Bože, – pita, – hoćeš li ti stvoriti još kojega čovjeka ili će da bude samo jedan jedini muškarac na svijetu?

– Bit će ih mnogo, bez broja, – odgovorio Bog.

– A treba li, – pita žena, – da ja svima njima zaslađujem život?

– Ne treba, – nasmijao joj se Bog. – Bit će i drugih žena, da im zaslađuju život.

– I drugih će žena biti? – začudila se žena. – Šta će još i druge žene?

Zamislila se ona i stoji, a Bog će joj reći:

– Ne trčkaj, ženo, amo tamo i ne dosađuj mi neprestano, nego ostaj i kazuj sve, što bi da me pitaš.

Poslušala ga žena i uzela pitati:

– A hoće li i druga koja žena htjeti da mojemu čovjeku zaslađuje život?

– Možda će i htjeti, – našalio se Bog.

– A hoće li i on htjeti, da mu i druga koja žena zaslađuje život?

– Možda.

– A smijem li ja onda toj ženi iskopati oči?
 – Ne smiješ.
 – A smijem li mojemu čovjeku iskopati oči?
 – Ne smiješ ni njemu.
 Zamislila se opet žena, a onda će da zapita:
 – Treba li da i čovjek meni zaslađuje život?
 – Treba.
 – A ako ne bude zaslađivao?
 – Onda će ogorčavati.
 Opet se zamislila žena:
 – Gospode Bože, ja znam, kako ću živjeti.
 – Kako ćeš živjeti?
 – Uvijek ću lagati.
 – Zašto bi da lažeš?
 – Zato, da ne moram govoriti istinu, jer ako nas ženskih bude bez broja na svijetu, kako ću da živim među njima, ako budem govorila istinu?
 – Dobro, – smilovao joj se Bog, – neka ti bude, da lažeš, ali onda moraš lagati uvijek, bez prestanka.
 – Hoću li moći toliko?
 – Hoćeš. Jer ja dopuštam samo onu laž, kojoj ne vjeruju. Neka ti dakle bude po volji, ženo, da lažeš navijek i da ti nikad ne vjeruju.
 – Mojim lažima neće vjerovati? – zapita žena. – Onda smijem lagati tek toliko, da se razbira ipak istina?
 – Tek toliko smiješ da lažeš. Ali sada ću, ženo, da ja zapitam tebe: tko je tebe naučio svim tim lukavštinama, što ih vidim u tebe?
 Žena zanijemjela i nije znala da odgovori. A Bog upitao opet:
 – Tko te je uputio na sva ta pitanja, što si meni pozadavala?

Snašla se žena i odgovorila:

– Gospode Bože, ja sam se uputila sama u te lukavštine i sama sam smislila sva ta pitanja. Ali pravo si pogodio: kao da ima nešto u meni, što mene upućuje. Čas mi se čini, da sam to ja, čas opet, da nisam. A vidim, da je lukavije i domišljatije od mene.

Zadivio se Gospod Bog pronicavosti ženskoj te odgovorio:

– Pravu si riječ izrekla, ženo. Ima nešto u tebi, što je čas tvoje, čas nije tvoje. Stvorio sam još prije tebe čovjeka, a eto on nije ni naslutio, kamoli pogodio, da u njemu ima nešto osim njega. Ali ti si dokučila. A znaš li, šta je to, što je čas u tebi, čas nije u tebi?

– Ne znam.

– To je vrag.

– Vrag? – obradovala se žena. – On je dakle onaj, koji mene upućuje na zlo?

– On.

– On je dakle i krivac svemu zlu, što ja činim?

– Jest. On.

– Hvala ti, Bože. Ja dakle ne činim nikakvo zlo? Ja sam bez grijeha?

– Jesi. Ti si izmislila vruga i on je krivac svim tvojim grijesima. A zato, jer si izmislila vruga, ja ću da te nagradim. Dok je svijeta i vijeka, smiješ po volji da lažeš, jer ja ću odrediti, da ljudi tvojim lažima ne vjeruju, a sve laži i sve grijehе tvoje zapisat ću na rovaš i u krivicu tomu tvojemu vrugu.

I tako je po naredbi božjoj od prvoga dana ženi data sloboda, da laže, čovjeku, da joj ne vjeruje, a na vruga, koji se zove i slučaj, i sudbina, i ljubav, i svakojako drugačije, natovareni su svi grijesi ženski, i počinjeni i zamišljeni.